

علیرضا معروفی و ندا قربانیان از نمایش «عقیم» به «صبا» می‌گویند

وقتی چهره‌ها هم دردی از تئاتر درمان نمی‌کنند

علیرضا معروفی:

تئاتر جای هر کسی که بلد کار باشد است

موضوع نمایشنامه «عقیم» چطور به ذهن شما رسید و چرا تصمیم گرفتید که آن را روی صحنه ببرید؟

من همیشه احساس می‌کنم بخشی از وجودم در دهه ۵۰ و ۶۰ جا مانده است. این دوره برهه بسیار حساسی در تاریخ کشورمان است و من همیشه دوست داشتم در این باره بنویسم ولی نه به‌طور کلیشه‌ای؛ دوست داشتم با اثرم مخاطب را به اندیشه وادار کنم. ایده اصلی این نمایشنامه زمانی به ذهن من رسید که یکی از دوستانم طرحی از یک فیلمنامه را برایم خواند و جرقه نوشتن نمایش از آن‌جا در ذهن من زده شد. داستان این نمایشنامه درباره آذراست که به‌دلیل عقیم بودن صادق و بچه‌دار نشدنش می‌خواهد از او جدا شود. صادق مسئله را با خواهرش در میان می‌گذارد. طوبی پسر دوساله‌ای به نام آرش دارد و ناخواسته فرزند دوم خود را به دنیا می‌آورد. به دنیا آمدن پسر دوم در شرایطی است که شوهر طوبی در زندان است. طوبی به‌دلیل نداشتن مخارج می‌خواهد نوزادش را سر راه بگذارد. مصیب از این موضوع باخبر می‌شود و به او می‌گوید بچه را به صادق بدهد تا آذر از او جدا نشود و بچه او هم زیر دست غریبه بزرگ نشود. صادق هم در عوض بدهی سنگین شوهر طوبی را می‌دهد تا آذر زندان آزاد شود و...

بازیگران نمایش به چه صورت انتخاب شدند؟

ما اعضای یک گروه نمایشی به نام هورپاک هستیم و در واقع تئاتری‌های کرج در شهر تهران هستیم. سال‌هاست که با یکدیگر کار می‌کنیم و متونی که نوشته می‌شود براساس بازی اعضای گروه است و بیشتر درون گروهی کار می‌کنیم تا برون گروهی.

استقبال مخاطبان از نمایش شما چطور بوده است؟

استقبال مخاطبان بسیار ضعیف بوده از این جهت که ما زیرساخت‌های مناسبی برای تبلیغ در تئاتر نداریم. چرا یک سری نورچشمی و نمایش‌هایی با مضامین نه‌چندان جذاب مدام در حال تبلیغ است؟ این خیلی وحشتناک است که صدواوسیما هیچ اقدامی در زمینه تبلیغ تئاتر نمی‌کند و هیچ مسئولیتی را قبول نمی‌کند. ما با یک شهر ۱۳ میلیونی و با یک هنر مردمی مواجه هستیم این شوخی نیست. امیدوارم زیرساخت‌های تبلیغاتی برای ما تئاتری‌ها ایجاد بشود.

لطفاً مقداری از آهنگسازی نمایش بفرمایید.

آهنگساز کار ما سینا کووایی است که در این زمینه بسیار حرفه‌ای و خوش ذوق است و ساختار درام را به خوبی در نمایشنامه می‌شناسد. او یک قطعه برای نمایش «عقیم» ساخت و زمانی که این قطعه را شنیدم پی بردم چقدر در زمینه فنی و حسی قوی است و آن دقیقاً همان چیزی بود که من از موسیقی کار انتظار داشتم.

در چند سال اخیر استفاده از چهره‌های شناخته‌شده در تئاتر بسیار باب شده است، شما چرا در انتخاب بازیگران از چهره شناخته‌شده استفاده نکردید؟

من بودن چهره‌ها در تئاتر را دارای مانع نمی‌دانم. از نظر من تئاتر جای هر کسی که بلد کار باشد است. اما برخی از نمایش‌ها برای فروش بیشتر از چهره‌ها استفاده می‌کنند که آن هم ریسک بزرگی محسوب می‌شود. اما حرف اصلی من در این باره این است که دیگر چهره‌ها هم درد تئاتر را درمان نمی‌کنند. شاید یک سال گذشته هنوز این اتفاق نیفتاده بود ولی امروز فقط تئاتر خوب است که تماشاگر را به سالن می‌برد البته با زیرساخت‌های درست تبلیغاتی.

از اجرا در سالن محراب رضایت دارید؟

سالن محراب سالن بسیار خوبی است. یک زمانی جایگاه بزرگان تئاتر در این سالن بوده و سالن محراب تا این اندازه منزوی نبوده است. ابراهیم گله‌دارزاده در این چند سال تمام تلاش خود را کرده است که این سالن را از انزوا خارج کند و نمایش‌های خوبی در این سالن اجرا برود. من دوست دارم کارم را با این سالن‌ها آغاز کنم که زمانی که در تئاتر شهر نمایشی روی صحنه می‌برم به بی‌تجربگی متهم نشوم.

اگر نکته‌ای هست به‌عنوان سخن پایانی بفرمایید.

من دوست دارم تئاتر دولتی کار کنم تا تئاتر خصوصی. از نظر من تئاتر خصوصی اصلاً معنایی ندارد و تئاتر خصوصی به‌جای این که باری از روی دوش تئاتر مملکت بردارد یک باری هم به آن اضافه می‌کند. از مسئولان می‌خواهم مسائل مالی را زودتر با اهالی تئاتر رفع کنند. من به‌شخصه هیچ شغلی غیر از تئاتر ندارم و با حجم بالای کار، گاهی خستگی بر تن من و همکارانم می‌ماند.

ندا قربانیان:

برای بازی در یک نقش آن را واجب نمی‌کنم

چرا بازی در نمایش «عقیم» را پذیرفتید؟

من اجرای گذشته این نمایش را در سالن ماه حوزه هنری دیده بودم. من برای بازی در یک نقش آن را واجب نمی‌کنم و همیشه سعی می‌کنم از این زاویه نگاه کنم که این شخصیت برای من متفاوت است یا نه. شخصیت آذر به نظرم متفاوت بود. آدمی که کم‌حرف است اما درونش غوغاست. به دو دلیل این نقش را پذیرفتم، یکی علاقه قلبی به شخصیت آذر و دیگری گروه هورپاک که همیشه در آن با یکدیگر کار می‌کنیم. زمانی که متن را خواندم سعی کردم ویژگی‌های جدیدی برای این شخصیت خلق کنم. کار به‌طور کل یک اثر مینیمال است چه صحنه بازی و چه کارگردانی و بازی‌ها. من در این نمایش سعی کردم ناآرامی‌های شخصیت آذر را خیلی کم اما مداوم نشان دهم.

از تجربه همکاری با علیرضا معروفی و سایر بازیگران بفرمایید.

همکاری من و معروفی به سال‌ها قبل بازمی‌گردد و ما به‌خوبی روحیات یکدیگر را می‌شناسیم. دوستی و سابقه طولانی ما وارد کار شده و روی آن هم تاثیر می‌گذارد و نتیجه کار خیلی بهتر می‌شود.

از نظر شما شخصیت‌ها در نمایشنامه به‌درستی شکل گرفته و به‌خوبی با مخاطب ارتباط برقرار می‌کنند؟

این سبک از کارگردانی «معروفی» به‌شدت سلیقه‌ای است. به نظر من مخاطب داستان را به‌خوبی درک و با آن ارتباط برقرار می‌کند چون کارگردان تغییراتی را در متن ایجاد کرده است. مخاطب ما ۸۰ درصد با کار ارتباط برقرار کرده و عده‌ای هم با اثر ارتباط برقرار نکرده‌اند که ناشی از سلیقه آنان است.

اگر نکته‌ای هست به‌عنوان سخن پایانی بفرمایید.

مشکل بسیار بزرگی برای تئاتری‌هایی مثل ما وجود دارد و آن این است که شرایط مناسبی در این فضا نیست. ما سرمایه‌گذار نداریم و تئاتر شهر فضای بسیار سخت‌تری نسبت به سالن محراب دارد. ما از مسئولان انتظار حمایت داریم، نه تنها حمایت مالی بلکه از لحاظ معنوی به ما کمک کنند و اثر ما را ببینند. ای کاش پشت یکدیگر بایستیم و تماشاگر نمایش همه دوستان تئاتری باشیم. متأسفانه مسئولان یا دوستان تئاتری بی‌مهری می‌کنند و حمایت بزرگی از جانب آن‌ها صورت نمی‌گیرد.

زهراسادات مصطفوی

گفت‌وگو

«عقیم» عنوان نمایشی است که علیرضا معروفی نویسنده و کارگردان جوان تئاتر به رشته تحریر درآورده و برای اجرا آماده کرده است. در این نمایش سیدفرزاد تجلی، ندا قربانیان، مهناز میرزایی، علیرضا معروفی و حامد نساج‌بخارایی به ایفای نقش می‌پردازند. «عقیم» از ۹ تا ۳۰ آبان‌ماه در سالن کوچک تئاتر محراب ساعت ۱۹ روی صحنه است. درباره این نمایش گفت‌وگویی با علیرضا معروفی؛ کارگردان و ندا قربانیان؛ بازیگر این اثر داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.